

Európai
Bizottság

Mesék az európai **erdőkből**

Mezőgazdaság
és
vidékfejlesztés

Borító és illusztráció az 1. oldalon © Jakub Roszak (Lengyelország), 7 éves, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság erdőikkel kapcsolatos 2013. évi rajzpályázatának nyertese

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2013

ISBN 978-92-79-30826-0

doi:10.2762/11634

© Európai Unió

A sokszorosítás a forrás megjelölésével megengedett.

Printed in Italy

Mesék az európai erdőkből

Mezőgazdaság
és
vidékfejlesztés

Harmóniában élni az erdővel

Az erdő minden időben foglalkoztatta az emberek képzeletvilágát, táplálta a legendákat, mítoszokat és hagyományokat. A fa élete és az emberi élet közötti jelképes hasonlóság minden európai kultúrát megihletett. Összeállításunk az Európai Unió tagállamai által kiválasztott egy-egy verses vagy prózai alkotás révén új nézőpontból mutatja meg ezt a hagyományt. A szövegeket gyermekrajzok illusztrálják, melyek egyedülállóan színesen és rendkívül érzékletesen szemléltetik, milyennek látják a gyerekek az erdőt és az ember szerepét az erdő megóvásában.

A Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Főigazgatóság „Mit jelent nekem az erdő?” címmel meghirdetett rajzpályázatán 22 tagállamból több mint 9000 gyerek vett részt. Hálásak vagyunk mindegyiküknek, mert segítettek az Európai Uniónak jobban megérteni, milyen az erdő és az erdővel való együttélés gyerekszemmel, és hozzájárultak ahhoz, hogy felhívjuk a figyelmet az erdők fontosságára.

Számtalan különböző típusú erdő, erdős táj és erdőgazdálkodási módszer él együtt az EU-n belül. Az erdők Európa egyik legjelentősebb megújuló erőforrásai és Európa biológiai sokféleségének egyik fő forrásai. Elősegítik az éghajlat szabályozását, nyersanyagokkal látják el az embert és táplálják a vadakat, s ugyanakkor valódi megnyugvást és menedéket jelentenek a városi ember számára. Más szavakkal az erdő az ökoszisztéma-szolgáltatások széles választékát kínálja valamennyiünknek. Az erdő kulcsfontosságú az életminőség javítása és a munkahelyteremtés szempontjából is, különösen a vidéki régiókban.

A fenntartható jövő érdekében Európának szüksége van az erdeire, az erdőknek pedig fennmaradásukhoz szükségük van az EU minden polgárára, de különösen a fiatalokra és a gyermekekre. Harmóniában élni a fákkal és az erdőkkel a mindennapok fontos kihívása. Mindenkire szükség van, hogy közösen kidolgozzuk, hogyan használjuk és hogyan adjuk át e lenyűgöző és értékes közös erőforrásunkat a jövő nemzedékeinek.

Hernán G., 7 éves

Az Európai Unió erdészeti stratégiája a fenntartható és versenyképesebb erdőgazdálkodás alapelveit fekteti le annak érdekében, hogy az ágazat több munkahelyet teremthessen, elsősorban a vidéki régiókban, miközben biztosítja az erdők védelmét és az ökoszisztéma-szolgáltatásokat. A fenntartható erdőgazdálkodás azt jelenti, hogy az erdőket és az erdős vidékeket úgy és csak olyan mértékben aknázzuk ki, hogy fennmaradjon biológiai sokféleségük, termelékenységük, életképességük, és a jelenben és a jövőben is be tudják tölteni megszokott környezeti, gazdasági és társadalmi szerepüket anélkül, hogy az más ökoszisztémák rovására menne.

Az összeállításunkban szereplő szövegek kiválasztásában az EU tagállamainak erdészetért felelős minisztériumai nyújtottak segítséget.

Az Unió erdeiről és erdészeti stratégiáiról részletesebb információkért lásd az alábbi honlapot:

www.ec.europa.eu/agriculture/forest

Damian T., 7 éves

Tartalomjegyzék

Harmóniában élni az erdővel	2
Belgium – A fa és a lány	6
Bulgária – Az erdő álma	8
Cseh Köztársaság – Az erdei zöld ember	10
Dánia – Zöld erdőnek hús rejtekén	12
Németország – Az erdő szerepe a német történelemben: három epizód	14
Észtország – A mi erdőnk	16
Írország – Hajdanvolt fák oltalmazó árnyéka... ..	18
Görögország – Erüszikthón mítosza	20
Spanyolország – Egy kiszáradt szilfához	22
Franciaország – Érzelmek iskolája	24
Horvátország – Az erdész	26
Olaszország – Újkori történetek az ókori Rómáról	28
Ciprus – Az erdő jótéteményei	30
Lettország – A kemence	32
Litvánia – Dal az erdőhöz	34
Luxemburg – Fitt-bull	36
Magyarország – Az erdő	38
Málta – Az erdő	40
Hollandia – Újra felfedezni az erdőt	42
Ausztria – Fák	44
Lengyelország – A vadon zenéje	46
Portugália – Amott, az erdő mélyén	48
Románia – Viszontlátás	50
Szlovénia – Az erdő	52
Szlovákia – Betegségemben	54
Finnország – Az erdő születése	56
Svédország – Bálterem és erdő	58
Egyesült Királyság – Midlothian szíve	60
Az EU erdői – néhány számadat	64

Belgium

A fa és a lány

A fa békét hozott a lány lelkébe,
Sétáin, mikor a tájat megcsodálta...
Száz meg száz fa, s nincsen két egyforma,
Egymással mind békében megférnek,
Együtt csodás egységet alkotva...
A lány ezen mélyen elgondolkodott:
Hisz mint az erdő, épp olyan a nagyvilág,
Sokféleségében rejt sok nagy csodát.

A lány csak állt hosszan a fa előtt.
Ez a fa egy volt a sok között,
Mégsem hasonlított semmi másra,
Mert ez volt az ő választott fája.
És megfogadta erősen,
Hogy míg él, a fának baja nem eshet,
Jöjjenek bár rossz szándékú emberek:
Önzők, tudatlanok és ostobák,
Kiknek nem szentek a sudár törzsű fák.

Gondolkodj el te is mindezen,
Ülj le választott fád tövében,
Gondolj az ágak közt szikrázó fényre,
A madárdalra és a halkán susogó szélre...

Az a lány és a fa barátok lettek,
Egymásban önmagukra leltek,
Együtt élük át az élet nehézségeit,
Ismerik egymás színeit, rezdüléseit.
Elmúlik a tavasz, őszi és tél jön a nyárra,
S ő a fát évszokról évszakra szebbnek látja!
(...)
A fára ne emelj kezet!
A fa az élet gyökere!
A fa a jövő ígérete!
A fa a föld lélegzete!

Julie Degée „A fa és a lány” (2005) című
verse alapján

Az esneux-i Athénée Royal gimnázium
engedélyével

S. Botond, 9 éves

Arianna G., 9 éves

Bulgária

Az erdő álma

Csendesedj! Nyisd ki füled! Egy asszony keserű könnyeket ont, halkan sírdogál, némán zokog. Szemérmesen ködköpenybe burkolózik, mely árnyak ezreinek ad menedéket. Rejtelmes fátylát meglebbenti a tavaszi szél, millió keze integet. Szoroson magához öleli egész Bulgáriát. Könnyei könnyűek, akár egy gyermek álma, elkeveredik velük az olvadó februári hó.

Csendesedj! Hallgasd, hogy sírdogál halkan az erdő! Hamarosan lerázza magáról a dermedt hideget. Barátságos lesz újra, arcára fény ül és jóságos asszonyi derű. Tavasszal valóra válik álma: újra anya lehet! Márciusban hóvirág, kikerics, búzavirág nyiladozik óvó ágai alatt. Gyengéden takargatja, védi őket. Szereti minden gyermekét, farkast, rókát, hiúzt és őzet, erdei nyulat és minden apró lényt, melyek ölelő karjai közt cseperednek.

Egynek sem tud mostohája lenni. Édesanyja minden gyermekének. S miről álmodik egy anya? Mire vágyik teljes szívéből? Egyetlenegyre: hogy megvédje utódjait. Ez az erdő álma. Megóvni minden méhecskét, minden madarat, a vadon minden gyermekét. Hús árnyat adni, életet és békét fakasztani. Az erdő végtelen hatalmas! Tőle tiszta a víz, amit iszunk, a levegő, amit lélegzünk, az ő válla tartja vissza a leomlani kész sziklát és domboldalakat.

Meg kell tanulnunk nyitott füllel járni, meghallani hangtalan zokogását. Az is lehet, hogy épp miattunk sír.

Natalia V., 9 éves

Eva G., 8 éves

Cseh Köztársaság

Az erdei zöld ember

Az erdő néha olyan, mint a tenger. Nagy, alakatlan, a fák koronája pedig vízként hullámszik a szélben. A tengertől messze található országunk mindig erdős vidék volt, a termőföldet és lakóterületeket a természettől kellett elvenni, vagyis az erdőtől. Régen az embereket általunk már felfoghatatlan mértékben vette körül az erdő; féltek tőle, kihasználták, és mindenféle teremtménnyel népesítették be. Ősidők óta saját képzőművészeti szimbólumok jelenítették meg: a gótikus épületeken megtaláljuk az erdő kőből faragott szimbólumát, a zöld ember démoni alakját. Az ember csak a felét láthatja az erdőnek, mivel a másik a föld felszíne alatt rejtőzik.

Az erdő hétről hétre változik. Elég, ha egyszer elmegyünk sétálni, csak körül kell néznünk, és – nem is tudom, hogyan fogalmazzam meg – magunkba szívjuk az erdő lélegzetét, lelkét és beszédét. Ott és akkor egyszerre úgy érezzük, hogy az erdő befogad bennünket, hogy összetartozunk és megértjük egymást, hogy nincs többé szükség szavakra, együtt tudunk hallgatni, s hogy az erdő is és mi is jól tudjuk, miről.

Emilija P., 8 éves

Mariana C., 7 éves

Dánia

Zöld erdőnek hűs rejtekén

Zöld erdőnek hűs rejtekén
Kakukk!
Rózsa terem, s lila kökény
Kakukk!
Titkos rovás vén fa odván,
Ott csókolt először a szám,
Kakukk! Trallala! Kakukk!

Holdfény óvta lépteinket,
Kakukk!
Napsugár a szerelmünket,
Kakukk!
Talán csak a kakukk tudja,
Hányszor csókoltalak újra,
Kakukk! Trallala! Kakukk!

Nem bánthatnak napok, évek,
Kakukk!
Ifjú szívvel benned élek,
Kakukk!
Rózsa s kökény erdő tövén,
Tudja kakukk, szeretlek én.
Kakukk! Trallala! Kakukk!

Aleksas S., 9 éves

Űla I., 10 éves

Németország

Az erdő szerepe a német történelemben: három epizód

Az 1713-as esztendő – Egy szászországi könyv megváltoztatja a világot

„Sylvicultura oeconomica” a címe annak a vastag kötetnek, amelyben Hans Carl von Carlowitz első ízben foglalta össze korának ismereteit az erdőről. Mivel a kivágott fák mennyisége jóval meghaladta a friss telepítéseket, a szerző könyvében arra figyelmeztet, hogy a természet csak gondos odafigyelés mellett őrizhető meg a következő nemzedékek számára. A fenntarthatóság elve a mai napig ezen a gondolaton alapul.

Az 1812-es esztendő – A mitikus erdő és a német lélek

A Grimm testvérek ekkor jelentették meg a „Gyermek- és házi mesék” első kötetét. Összesen több mint kétszáz mesét gyűjtöttek össze. A történetek legfontosabb színhelye az erdő. Erdő nélkül az ismert mesehősök és mesebeli lények csak üres térben mozognának.

Az 1949-es esztendő – A tölgyet ültető nő, avagy az 50 pfenniges emlékmű

Gerda Werner modellt ül szobrász férje műtermében. A művész épp az 50 pfenniges pénzérme motívumán dolgozik, melynek – a pályázati kiírás szerint – Németország újjáépítését kell szimbolizálnia. A térdeplő fiatalasszony alakjával, aki éppen egy tölgyсарjadékat ültet a földbe, Werner megnyerte a pályázatot. Az érme, mely több mint ötven évig volt forgalomban, azoknak a nőknek állít emléket, akik részt vettek a tönkretett erdők újratelepítésében.

Gusté R., 7 éves

Rusné M., 7 éves

Észtország

A mi erdőnk

Az erdő hajlék, otthonunk,
Mi veszélyt sose rejt,
Menedékében a vándor
Gondot, bút felejt.

Tengerparti fenyők alatt
Felverjük sátraink,
Tűlevelek illatától
Édesek álmaink.

Hallgasd mélyén a csöndet!
Szava suttogásnál halkabb.
Fák közt bújjunk, bandukoljunk,
Rakjunk gallyakból házat.

Emlékezetbe vésődő
Pillanat az ösvény –
Sítalpakon vándorolunk
Havas erdő ölén.

A vadon feltölti lelkünk,
Lelassítja léptünk,
Ajándékokkal halmoz el,
Gomba, gyümölcs a részünk.

Majd a fákból tüzet rakunk,
A szauna hadd izzon.
Jóleső gőz ereje
Fut végig tagjainkon.

Kosarunkba áfonya gyűl,
Téli ízek tára.
Sebeinkre gyógyírt ad
Fű, fa, s erdő virága.

Erdőn termett a rönk is,
Miből épült házunk,
Otthonunk vagy, drága erdő,
Hova hazavágyunk.

Maria S., 8 éves

Viktória P., 8 éves

Írország

Hajdanvolt fák oltalmazó árnyéka...

A régi időkben egész Írországot sűrű erdők és ligetek borították.

A sziget egykori lakói bizonyára igen sokat tudtak a fákról.

E tudásuk és a fákhöz fűződő szoros kapcsolatuk emlékét őrzi a római írásjelek megjelenéséig használt ősi ír rovásírás, az *ogham*, melynek jelei egy-egy fa vagy növény nevére utalnak:

A (*ailm*) ezüstfenyő, B (*beith*) nyírfa, C (*coll*) mogyoró, D (*dair*) tölgy,
E (*eabhadh*) nyárfa, F (*fearn*) égerfa, G (*gort*) borostyán,
I (*iodha*) tiszafa, L (*luis*) berkenye, M (*muin*) szőlő,
N (*nion*) fekete kőris, O (*oir*) rekettye, P (*peith*) földi bodza,
R (*ruis*) bodza, S (*sail*) fehér fűz, T (*teithne*) magyal, U (*ur*) hanga.

Az ír nép nagy szeretettel bánt a fákkal, több ír szent is az erdők védőszentje lett. Alighanem Szent Kevinnek köszönhető, hogy a varázslatosan szép Glendalough monostor erdeje máig érintetlenül fennmaradt, mert Kevin szigorúan megtiltotta, hogy a fákat kivágják vagy elpusztítsák:

„Kevin kurta földi létet és a Pokol véget nem érő kínjait ígérte azoknak, akik ezen erdő akár élő, akár elhullott gallyait eltüzelik.”

Idővel azonban Írország erdeinek nagy része áldozatul esett a favágóknak. A tizenhetedik századtól fogva rohamosan pusztult a sziget faállománya. A feltehetőleg a tizenkilencedik század elején íródott *Cill Chais* című vers így kesergett:

Hová leszünk most tűzifa nélkül?

Ha Írföld utolsó erdeit is kiirtják...

Ám ha el is pusztult megannyi erdő, és kopárrá is vált az ír táj az idők során, a földrajzi nevek mindmáig őrzik a nép emlékezetében tovább élő egykori fák emlékét. Néhány példa a négy ír tartományból:

„Ritkás Erdő” (An Chreatalach), „Szentfa-völgy” (Magh Bhile), „Kőrishegy” (Cabhán an Chaorthainn), „Tölgyliget” (Doire), „Parti tiszafa” (Iúr Chinn Trá), „Kőrisgázló” (Áth na Fuinseoige), „Szentpuszta” (Maigh Cuilinn), „Vadaserdő” (Coillte Mach), „Öregfa-part” (Baile Átha Troim), „Kökénytemplom” (Cill Aime), „Kistölgyes dűlő” (Bealach an Doirín), „Tiszafa-föld” (Tír an Iúir), „Öregfa-határ” (Meathas Troim), „Repkényes” (Eidhneach), „Nyírfa-öböl” (Béal Átha Beithe), „Eperfa-halom” (Ard na Caithne), „Magaserdő” (Fiodh Ard), „Fekete-tölgy folyó” (Abhainn na Daraí Duibhe), „Bükkös hegy” (Sliabh Feá), „Tölgytemplom” (Cill Dara), „Fűzfavölgy” (Cluain Saileach), „Kőrishegy-gerinc” (Droim Caorthainn).

Ilham T., 10 éves

José F., 8 éves

Görögország

Erüszikthón mítosza

Erüszikthón thesszáliai király féktelen, gögös, erőszakos és mohó uralkodó hírében állt. Amikor fejébe vette, hogy fényűző palotát építtet magának, úgy döntött, hogy kivágatja a város közelében fekvő ligetet. Tetteinek következményével mit sem törődve parancsot adott hát a liget fáinak kiirtására. Látván, milyen pusztítást végez mohóságában uralkodójuk, alattvalói könyörögni kezdtek neki, ne pusztítson el céltalanul ennyi fát, mert kihívja maga ellen Démétér, a földművelés istennőjének haragját.

Ám Erüszikthón ügyet sem vetett figyelmeztetésükre, és csak átkozta a fákat és Démétér istennőt is. Démétér éktelen haragra gerjedt, és elhatározta, hogy megbünteti Erüszikthónt. Megkérte Limoszt, az éhínség istennőjét, hogy ítélje örökös, csillapíthatatlan éhségre a királyt. Erüszikthónt ettől fogva kízó éhség gyötörte: hiába evett bármennyit, kínjait semmi nem enyhíthette. Hamarosan kénytelen volt eladni értékeit, hogy a pénzen ennivalót vegyen. Végül palotájától és rabszolgáitól is meg kellett válnia, s még szépséges lányát is áruba bocsátotta. Szemvedése a sírba vitte: halála előtt önnön testrészeit is felfalta, de soha egy percre nem múlt el a gyötörő éhség.

A tanulság:

Erüszikthón mítosza a mohóság és a természet óvatlan elpusztításának veszélyeit jelképezi: tanulságos a mai ember számára, aki jóval többet fogyaszt, mint amire valóban szüksége van, felelőtlenységével saját gyermekei jövőjét, az egész emberiség létét téve kockára.

Francesca M., 4. osztály

Natalia F., 6 éves

Spanyolország

Egy kiszáradt szilfához

Félig korhadt volt a szilfa,
vén és villámsújtott,
de április esőivel s a májusi napsütéssel
néhány zöld levelet hajtott.

A százéves szilfa ott a dombon
a Duero partján áll,
szúrágta törzsének porhadó kérgén
mohafolt sárgáll.

Nem mint a part és az utak mentén
őrt álló nyárfán,
szilfánkon már sosem fakad dalra csalogány.

Rajta bizony seregével hangyák masíroznak,
belsejében pedig pókok hálót szőnek, fonnak.

Duero parti szilfa! Mielőtt a favágó kivág,
haranglábat ácsolnak belőled,
kocsirudat, igát;
vagy izzó parázssá válsz majd egy kandallóban
valamely út mentén egy nyomorult kunyhóban;
forgósziel támad, s kitép gyökerestől,
a havasoknak fuvallata kel, s derékba tör;
mielőtt a folyó völgyeken, szurdokon
a tengerig sodor el téged majd egykoron;
szilfa, megörökíteném
zöldellő ágad, meg én!
Az én szívem is szomjazza a fényt, az életet,
reméli, hogy még egy csodát rejt a kikelet.

Fina E., 9 éves

Rui V., 7 éves

Franciaország

Érzelmek iskolája

„A nap fénye olykor megvilágította a tisztást, de az erdő mélye homályban maradt; máskor az alkonyszerű fátyolba burkolózó táj háttérében bukkant fel fehér derengése a lilás ködökön túl. A déli órákban azután a verőfény elárasztotta az egész tágas, zöld tájat, fénytajtékot vetett rajta, ezüstös cseppeket villantva fel az ágak hegyén, smaragdszínű sávokkal csíkozva be a gyepet, aranypettyekkel hintve tele a vastag avart. Ha fejüket hátravetve felnéztek, a fák csúcsai között felvillant az égbolt egy szelete.

Olykor szétnyíltak a vastag, égbenyúló törzsek sűrű sorai. Ilyenkor hatalmas zöld síkságok tárultak a szemük elé, egyenetlen domborulataikkal elnyúlva a völgyek határáig, ahol újabb szőke síkságokat rejtő dombok állták tekintetük útját, bizonytalan, sápadt vonalaikkal beleveszve a távolba.

Ahányszor megálltak egymás mellett egy-egy kiszögellésen és beleszagoltak a szélbe, érezték, hogy egy szabadabb élet büszke érzése járja át lelküket, mely duzzadt a túlárado erőtől, és ok nélkül mérhetetlen jókedvvel töltötte el őket.”

B. Violetta, 8 éves

Maciej S., 3. osztály

Horvátország

Az erdész

Az erdőt az erdész
Mint tenyerét ismeri,
Az otthonán kívül,
Szakmát is ad neki.
Zöld a ruhája,
Zöldek az álmai,
Fütyyére válaszolnak
Az erdő madarai.
Járja az erdőt,
Hogy utánanézzzen,
Áll-e még minden fa,
Szépen sorban, épen.
Dalolnak-e a madarak,
Ott az erdő mélyén,
Bögnnek-e a szarvasok,
A tisztások szélén.
S télen, mikor az erdő
Fehér leplet ölt,
Egyedül az erdész
Ruhája marad zöld.

Jacob C., 10 éves

Liliana N., 10 éves

Olaszország

Újkori történetek az ókori Rómáról

Róma hét dombján más-más fafajta telepedtek meg, és egyes dombok az itt élő fákról kapták nevüket. Az Aventinus dombot babérerdő borította, ennek emlékét egészen a Római Birodalom bukásáig őrizték a *Lauretum Maius* és a *Lauretum Minus* utak nevei (a *lauretum* névben felismerhető a *laurus* szó, ami a babér latin neve). Úgy mondják, hogy *Murtia*, vagyis az Aventinus és a Palatinus dombok között húzódó völgy, a *Venus Murcia* istennő oltárát övező mirtuszokról kapta a nevét. A Celiumot *Querquetulanus* néven emlegették tölgyerdeje után (mivel a tölgy latin neve *quercus*), az Oppio hegy pedig régen a *Fagutalis* nevet viselte, a hegyet borító bükkerdők miatt (a név a latin *fagus* szóból származik, ami bükköt jelent).

Mivel Róma dombjait ilyen sok erdő borította, egyáltalán nem meglepő, hogy Faunus, vagyis az erdők istene volt az egyik első isten, akit a nép tisztelt. A rómaiak Faunus jövendöléseit és titokzatos hangját vélték hallani az erdő zugaiban.

Faunus állítólagos feleségét (egyreszt a mítoszok szerint nem a felesége, hanem a lánya vagy a testvére volt), a Fauna néven is ismert Bona Deát isteneknek járó tisztelet övezte.

Silvanus a fák és erdők, és ezek közül is főként a fenyőerdők és cipruserdők védelmezője volt, innen kapta a neve előtt álló *Dendrophorus* jelzőt, ami „favivőt” jelent.

F. Ágnes, 10 éves

Elena G., 8 éves

Ciprus

Az erdő jótéteményei

A mámorító tájat, hol könnyű minden lépted, akarod-e látni?
Nyisd fel a szemed végre, gyere a tág mezőre, merj a hegycsúcsra törni!
Bármerre nézelődsz ott, fák törzsei merednek, magukhoz hívogatnak,
Lépj közelebb a fákhöz, csodáld, mi szépen élnek, fogadd el, amit adnak.

Természet illatára, lelked friss légre szomjaz?
Tenger hiába hívna, utad ide vezessen,
Erdő mélye a gyógyír, lelked itt megnyugodhat,
Fáknak leheletében végre nyugalmat lelhet.

Ha egy nap tested fárad, erőt vesz rajta kórság,
Ha jót akarsz magadnak, orvostól messze fussál.
Orvosság mindhiába, kuruzslás nem segíthet,
Bezzeg a fák körében visszanyered erődöt.

Tenger jótétemény ez, mi mindent ad az erdő,
Virágos jókedvében illatos árnyat rejtő!
Mi ad több hasznot nekünk, fája vagy dús gyümölcse?
Csúcsának messzesége, lombjának sűrű zöldje?
Győztes fején fa ága dicskoszorúba fonva,
Mintha még az eső is a fák áldása volna.

Boldog ki két kezével kertjébe fákat ültet,
Türelmes gazdájukként palántákat nevelget,
Földjében otthont adva újabb és újabb fáknak
Bizonytal megtalálja értelmét a világnak.

Ugnė M., 6 éves

Amanda M., 10 éves

Lettország

A kemence

Szenvedélyesen szeretek gombát szedni, mindig is szerettem, gyerekkorom óta. Egészen pontosan legfőképpen az erdő szélén szeretek gombászni. Ne értsenek félre, rajongok az erdőben való gombászásért is, de ha erre adom a fejem, mindig viszek magammal kísérőt, mert egyedül egykettőre eltévedek a sok fa között.

Kölyökkoromban számtalanszor indultunk csapatostul az erdőbe gombavadász expedíciókra. Két lovaskordéval vágtunk neki a nagy kalandnak. A Rimeņi család apraja-nagyja ott kuporgott a székéren, a legkülönbözőbb méretű kosarakkal felszerelve. Már nem emlékszem, anyám vagy apám adta-e meg a jelet, mikor kell kikocsiznunk az erdőbe, de bármelyikük is volt, mindig eltalálta a szerencsés pillanatot. Számtalanféle gombával megrakva tértünk vissza, amiket azután lesóztunk vagy kiszáritottunk. Ezeket a kirándulásokon tanultam meg megkülönböztetni az ehető gombaféléket azoktól, amelyeket jobb békén hagyni.

Nem messze a tanyánktól volt egy kis domb, amit egyesek „Krumplidombként”, mások „Vargányadombként” emlegettek. A „Krumplidomb” nevet azért kapta, mert ott tároltuk burgonyakészletünket a homokos talajba elásva, a „Vargányadomb” nevet meg azért, mert a csenevész fák tövében a domb oldalában nyár elejétől késő őszig pompás vargányák termettek. Anyám gyakran szalasztott el oda: „Miért nem mész ki a dombhoz, édes fiam, hozhatnál egy kis gombát nekünk!”

Ilyenkor loholtam a Vargányadombhoz, előkaptam a szüleimtől kapott bicskámot, és begyűjtöttem néhány kisebb-nagyobb vargányát.

Miután begyűjtötte a kemencét, anyám ráhelyezte a gombákat a hosszú nyéllal felszerelt, külön erre rendszeresített rácsra. A rácsot hol ide, hol oda kellett helyezgetni a parázs fölé. Amikor a gombák majdnem megsültek, anyám lefaragta a megégett részeket. Végül kiszedte a sült gombát egy nagy tálra. Ezután kis tejszínnel meglocsolta és sóval meghintette őket. Felejthetetlen lakoma volt!

Dominika P., 9 éves

Ilona W., 7 éves

Litvánia

Dal az erdőhöz

Zöld köntösű szép nővérünk,

Mit súg nekünk?

A sok jónép

Nézi, mily szép,

Lesi szavát.

Ifjú hévvel,

Érett fejjel

Tiszteld a fát!

Mert az erdő meghálálja,

Gyanta s virág az áldása.

Szeresd mindig, több szó sem kell!

Érti szóm, ki érző ember.

Hanien W., 6 éves

Maria M., 7 éves

Luxemburg

Fitt-bull

Tölgyek, bükkök alatt, vörös bogyókkal ékes cserjék között. *Kurjants egy nagyot. Mit kurjantsak? Kiabáld bele a neved az erdőbe. Steve! Hangosabban! Steeeeee! Dombra föl, dombról le. Hallod? Nem. Tovább. Ilyen a visszhang. Tovább, tovább. Hogyan lesz a visszhang, Apa? Ösvények, csapák, zöldes fény, zöldes árnyék: mutatják a kocogóknak, merre visz az út. Gyerünk, gyerünk, szedd a lábad! Elfáradtam. Micsoda? Máris? Aki tizenkét éves, annak bírnia kell! Fittek vagyunk, egy-kettő, egy-kettő a fa körül. Te akartál velem jönni... Szomjas vagyok, Apa! Zihálás, gyöngyöző verejték a homlokon. Kólát akarok inni, Apa! Hasizomgyakorlat, csípőkörzés... Nincs leállás! Előre! Bódult örömmel futni, szabad lélekkel nyargalni... Istenem, de jó is ez! Éhes vagyok, Apuci! Tarts ki, ne lankadj! A lábam is fáj! Ne nyafogj már! De nem bírom tovább! Egyszeriben csak: ez a pitbull meg mire vár ott, a futóösvény közepén? Mit bámul ez úgy minket? Apró, szúrós szeme meg se rezzen. Mi sem moccanunk. Valaki füttyent: *Ide hozzám!* Egy cikkanás. Elszelelt a húsgombóc... Megindulunk, de csak tétován, lassan. Jóval lassabban, mint az előbb. *Látod, Apa? Végül te döntöttél úgy, hogy leállsz...**

M. Eszter, 9 éves

Dimas S., 8 éves

Magyarország

Az erdő

Szeretem fáid zizzenését,
Rejtelmes árnyvilágodat.
Ha elgyötört a gond, a kétség,
Hűn őrizték meg titkomat.
Szívemnek titkos gerjedését
Fűnek-fának ki nem beszélték.
Erdő te jó vagy részvevő.
Rejtsd el, ki bús és szenvedő.

Beh jó sötétzöld fáid árnya,
Ha izzó égről tűz a nap.
Ha meg vagy sértve, megalázva:
Pihend ki erdőben magad.
Ó, mert a harc, a földi lárma
Elnémul e zengő magányba',
Ahonnan mit se lát szemed,
Csak szelíden kéklő eget.

Szellőtül ringó kebeledre
Boruljon, ki magányt ohajt.
A fák pajzánul, enyelegve
Gunyolnak itt minden sohajt.
Kinek nem jó meg itt a kedve,
Már élve holt, el van temetve.
Ki téged, erdő, nem szeret:
Még nem örült, nem szenvedett.

Ana G., 2. osztály

S. Levente, 6 éves

Málta

Az erdő

Az erdő dala megmámorít...
Részegen zúg, zsong szívemben,
mint tavaszi szél a rengetegben.
Ha megsebzél, s vérem kiserken,
Isten a tanúm, zöld lesz az is...

Martina P., 8 éves

Goda D., 8 éves

Hollandia

Újra felfedezni az erdőt

Emlékszel még rá, milyen volt első alkalommal az erdőben? Én nem, bár van róla egy régi emlékem; azelőtt már biztosan több százszor játszottam ott önfeledten. Volt egy pillanat, amikor a végtelen erdőbeli gyermekkalandok sora megszakadt, és én hirtelen úgy éreztem, hogy eggyé váltam a körülöttem lévő élettél, az erdővel: én magam voltam az erdő. Utána ment minden tovább a megszokott módon: ágvárat építettem, számháborúztam, eltérítettem a patakot...

Furcsa, mennyire nem emlékszik az ember minderre. Elmegy tanulni, dolgozni, végre eleget keres ahhoz, hogy megnézhesse az ázsiai erdőket. Távoli helyekre vágyik, miközben tudja, hogy a természet nyújtotta csodáért nem kell messzire mennie: a nyitott lelkűek számára a holland erdő is (új) kalandot kínál. John Muir amerikai természetvédő szerint bármit is választunk önmagában, az mindenhez kapcsolódik a világegyetemben. És mennyire igaza van!

Én boldog vagyok, hogy ismét abban az erdőben sétálhatok, ahol gyerekkoromban játszottam. Kora tavasszal például csodálatos, és mi lehetne szebb a domboldalon nyíló berki szellőrózsáknál?

Aida S., 7 éves

Natalka D., 7 éves

Ausztria

Fák

Egykor mint magok földbe hulltunk,
Mivé válunk, ekkor ki tudta még?
Ám lassan csírákat neveltünk,
Szárba szöktünk, akár e költemény.

Idővel zöldellő hajtás lett belőlünk,
Levelünkről már felismerheted:
Fiatal fenyőként, tölgyként vagy juharként
Túrunk vihart, fagyot és meleget.

Igazi fákká növekedtünk végül,
Valóra váltva merész álmaink.
S az égövek örökös rendjét
Húséggel óvják sűrű lombjaink.

Koronánk hús árnyékába
Pihenni húzódik a vándor,
Lakásul szolgál madárnak meg vadnak
Gyökér, odú és levélsátor.

Az embert is védjük, amidőn
Rostjaink szilárdan ellenállnak
A hegyek nyugalmát háborító
Földomlásnak és lavinának.

Érett korunkban, ha fejsze dönt,
Anyagunknak hasznát láthatod:
Polcod, széked, asztalod leszünk,
Rönkünk melegíti otthonod.

Jóbarát, védelmezőink közt légy mindig az első,
Hisz mi vagyunk – míg itt vagyunk – éltetőd: az Erdő!

P. Veronika, 9 éves

Natalia K., 6 éves

Lengyelország

A vadon zenéje

Pianissimo

Az első napsugarak félénken törnek át
A hajnali hidegtől reszkető leveleken
Végigcsiklandozzák az árnyékból lassan előtűnő
Csillámló harmatcsepp borította fűszálakat
A szarvasbogár elszenderedik az érdes kérgen
A csiga kidugja álmos fejét, hogy étel után nézzen

Piano

A felriadt madár sívít egyet s csapdosni kezd szárnyaival
Valahol fenn a magasban a fa koronáján
A megrémült mókus mancsából kiejti a diót
Oda a finom falat, hát prűszköl s haragszik
Felborzolódik a fenyő zöld üstöke
A toboz magvak ezreit ereszti szélnek
A nyúl száraz ágacskát tör el, kis szíve összerándul

Mezzoforte

A sárgarigó dallamos éneklésbe kezd
A madártorkokból-torkocskákból szimfónia csendül fel
Csak a fülesbagoly huhog egy nagyot s alszik el
A kakukk figyel

Forte

A harkály sebészi pontossággal
Gyorsan és határozottan kopácsol
Pergődob-csőre
Ritmusára csengedez a madáróra-menüett
A szél az ágak közt hosszasan
Fütyülő és táncoló *glissandót* játszik
A bölény méltóságteljesen dörgölődzik a fa törzséhez
Vészjóslóan rázza meg fejét

És a *fortissimo*

mély szólama mint távoli mennydörgés mordul fel
A moraj a magasba szökik
Felbúg
Nagy robajjal visszhangzik a rengetegben
Hogy az égbolt beleremeg.

Majd, láss csodát, újra csend lesz

Maciej Henryk Modzelewski

A 7. „Las – moja miłość” („Szerelmem, az erdő”) lengyel országos irodalmi verseny díjazottja

3. díj két költemény bemutatásáért a „12-15 éves gyermekek és serdülők” kategóriában

Jan Z., 9 éves

Wiktorja J., 6 éves

Portugália

Amott, az erdő mélyén

Amott, az erdő mélyén
halk hangok hallatszanak,
talán manók mulatoznak.
Majd ismét csend lesz...

Messzi és gyöngé neszek,
s mintha a fák között,
alighogy megszűnnek,
titokban új hangok születnének.

Ábránd vagy valóság?
Egyik sem talán? E hangok
lényege a távolság,
vagy az, ami soha nem jön el.

S. Márta, 7 éves

P. Lóránt, 8 éves

Románia

Viszontlátás

<p>– Erdő, erdő, kedvesem,
Hogyan élsz most, szerelmem?
Mióta nem láttalak,
Évek múltak s napra nap,
És hogy tőled elváltam,
Sok világot bejártam.</p> <p>– Teszem, ami a dolgom,
A hóvihart hallgatom,
Ahogy tépi ágaim,
Megdermeszti folyóim,
Utakat eltorlaszol,
A madárdal már nem szól.
Teszem, amit mindig tettem,
Nyári ének a fülemben:
Ösvény menti patakból,
A hűs vízű forrásból
Vizet vevő asszonyok,
Messzire száll a daluk.</p> | <p>– Hej, te csendes vízű erdő,
Idő múlik, idő eljő,
Évek sora nyomot hagy,
Mégis egyre ifjabb vagy.</p> <p>– Évek? Hisz ősidők óta
Nézek csillag lepte tóba.
Legyen csúf vagy szelíd idő,
Lombom járja vihar, szellő.
Mindegy, hogy az idő rossz-e,
Hömpölyög a Duna vize.
Csak az ember változó,
A világban vándorló.
Mi a röggel egyek vagyunk,
Ahogy voltunk, úgy maradunk:
Tengert érő folyók ára,
A föld minden pusztasága,
A nap és a csillagok,
Erdőn bűvő patakok.</p> |
|---|---|

Mihai Eminescu (1850–1889)

„Convorbiri Literare” – 1879. október 1.

V. Fanni, 8 éves

Mila M., 6 éves

Szlovénia

Az erdő

Zöldellő lombok,
Rügyező bokrok,
Ez az én otthonom.
Járom az erdőt, fák mutatják az utat,
Úgy érzem, megtaláltam a földi paradicsomot.

Illatozó virágok,
Csobogó patakok,
Itt otthon érzem magam.
Csillagpor a lábam alatt, szél játszik a hajamban,
Szabadság csillog szememben, ihlet a lelkemben.

A madarak éneklük,
Harangvirágok hirdetik:
„Ez az a vidék!”
A vidék, melyet mindig is kerestem,
A vidék, melyet a természet nekünk adott.

Skaistè D., 6 éves

Julija J., 6 éves

Szlovákia

Betegségemben

Széles erdők, sűrű erdők,
A Vág partjának díszei,
Színes lombjaitokat,
Már megint csak hó fedi.

Napfény sem szikrázik már
A völgyek, s mezők felett,
Nem legelnek már a lovak,
S a magányos erdő kesereg.

De ismét eljő majd a tavasz,
A május napsugárral ölel,
A hideg hó is elolvad majd,
S a liget illatokat lehel.

És akkor, ha ezt megélhetem,
Meggihenek nálatok,
Vágyaimat elmesélem,
Néktek vígan dalolok!

S. Cintia, 9 éves

Richardas P., 6 éves

Finnország

Az erdő születése

Nosza itt most Vejnemöjnen
Gyalog a mezőre megyen,
Tengerháti szép szigetre,
Fátalan kis földszeletre.

Ott van egy-két esztendőn át,
Tovább éli ott világát,
Ama csendes félszigeten,
Fátalan kis földszeleten.

Tanakodik, tépelődik,
Azon töri fejét váltig:
Ki fog földjén magot vetni,
Kopár kőre szemet szórni?

Kis Pellervó, mezőn termett,
Szampsza nevű ifjú gyermek,
Az fog földjén magot vetni,
Kopár kőre szemet szórni.

Hajladoz a magot hintve,
Hint mezőre, lápra, szirtre,
Hint a porló parlagföldbe,
Hint kopár köves helyekre.

Felföldekre vet ím fenyvet,
Csermelyek partjára cserjét,
Hint homokmezőbe hangást,
Hátságokra gyöngé hajtást.
Nyírfát vet a nyirkos völgybe,
Égerfát meg könnyű földbe,
Vizenyősbe zelnicét vet,
Friss zöldbe meg kecskefüzet,
Berkenyefát szent berekbe,
Borókát a pusztá helyre,
Gyatra földbe gyalogfenyvet,
Tölgyet folyók mentiben vet.

Már a fa mind szálasodik,
Gyöngé hajtás gyarapodik,
Barna bozót bokrosodik,
Fenyő terebélyesedik,
Kél a nyírfa nyirkos völgyben,
Égerfa is könnyű földben,
Gazdag földben barkóca nő,
Gyatra földben gyalogfenyő,
Gyalogfenyőn szép kis bogyó,
Zelnicének gyümölcse jó.

Ana S., 10 éves

Rasa O., 7 éves

Svédország

Bálterem és erdő

Zajos világ, ne kínozz!
Csendre vágyom, békességre...
A szív számos kérdésére
Úgysem ad választ más, sem én magam.

Inkább járnám az erdőt,
Hol alkonyatkor csak a szellő suttog.
Ám hiába zúgnak a lombok,
Gondolataim tovább zakatolnak halkán.

Gabrielé D., 10 éves

Astijus P., 9 éves

Egyesült Királyság

Midlothian szíve

Jock o'Dumbiedykes ezt a jó tanácsot kapta útravalóul atyjától:
„Jock fiam, ha nem akad jobb dolgod, hát ültess el egy fát az anyaföldbe –
az a fa akkor is csak növekedni fog, Jock, amikor te az igazak álmát alszod.”

Részlet a „Waverley” regényfolyam
„Midlothian szíve” című regényéből (1818)

Sir Walter Scott (1771–1832)

Daniel T., 9 éves

Sandra C., 9 éves

Karolina D., 6 éves

Rajzok mutatója

A

Ágnes F., 10 éves, Magyarország, 29. oldal
Aida S., 7 éves, Litvánia, 43. oldal
Aleksas S., 9 éves, Litvánia, 13. oldal
Amanda M., 10 éves, Litvánia, 31. oldal
Ana G., 2. osztály, Spanyolország, 39. oldal
Ana S., 10 éves, Spanyolország, 57. oldal
Arianna G., 9 éves, Olaszország, 7. oldal
Astijus P., 9 éves, Litvánia, 59. oldal

B

Botond S., 9 éves, Magyarország, 7. oldal

C

Cintia S., 9 éves, Magyarország, 55. oldal

D

Damian T., 7 éves, Lengyelország, 4. oldal
Daniel T., 9 éves, Spanyolország, 61. oldal
Dimas S., 8 éves, Hollandia, 37. oldal
Dominika P., 9 éves, Lengyelország, 33. oldal

E

Elena G., 8 éves, Magyarország, 29. oldal
Emilija P., 8 éves, Litvánia, 11. oldal
Eszter M., 9 éves, Magyarország, 37. oldal
Eva G., 8 éves, Litvánia, 9. oldal

F

Fanni V., 8 éves, Magyarország, 51. oldal
Fina E., 9 éves, Spanyolország, 23. oldal
Francesca M., 4. osztály, Olaszország, 21. oldal
Franciska M., 1. osztály, Magyarország, hátsó borító

G

Gabrielé D., 10 éves, Litvánia, 59. oldal
Goda D., 8 éves, Litvánia, 41. oldal
Gusté R., 7 éves, Litvánia, 15. oldal

H

Hanien W., 6 éves, Málta, 35. oldal
Hernán G., 7 éves, Spanyolország, 3. oldal

I

Iacob C., 10 éves, Románia, 27. oldal
Ilham T., 10 éves, Olaszország, 19. oldal
Ilona W., 7 éves, Lengyelország, 33. oldal

J

Jakub Roszak, 7 éves, Lengyelország, borító és 1. oldal
Jan Z., 9 éves, Lengyelország, 47. oldal
José F., 8 éves, Portugália, 19. oldal
Julija J., 6 éves, Litvánia, 53. oldal

K

Karolina D., 6 éves, Lengyelország, 62. oldal

L

Levente S., 6 éves, Magyarország, 39. oldal
Liliana N., 10 éves, Románia, 27. oldal
Lóránt P., 8 éves, Magyarország, 49. oldal

M

Maciej S., 3. osztály, Lengyelország, 25. oldal
Maria M., 7 éves, Portugália, 35. oldal
Mariana C., 7 éves, Spanyolország, 11. oldal
Maria S., 8 éves, Portugália, 17. oldal
Márta S., 7 éves, Magyarország, 49. oldal
Martina P., 8 éves, Málta, 41. oldal
Mía I. G., 7 éves, Spanyolország/Magyarország, 64. oldal
Mila M., 6 éves, Litvánia, 51. oldal

N

Natalia F., 6 éves, Lengyelország, 21. oldal
Natalia K., 6 éves, Lengyelország, 45. oldal
Natalia V., 9 éves, Spanyolország, 9. oldal
Natalka D., 7 éves, Lengyelország, 43. oldal

R

Rasa O., 7 éves, Lettország, 57. oldal
Richardas P., 6 éves, Litvánia, 55. oldal
Rui V., 7 éves, Portugália, 23. oldal
Rusné M., 7 éves, Litvánia, 15. oldal

S

Sandra C., 9 éves, Spanyolország, 61. oldal
Skaistė D., 6 éves, Litvánia, 53. oldal

U

Ugnė M., 6 éves, Litvánia, 31. oldal
Ūla I., 10 éves, Litvánia, 13. oldal

V

Veronika P., 9 éves, Magyarország, 45. oldal
Viktória P., 8 éves, Szlovákia, 17. oldal
Violetta B., 8 éves, Magyarország, 25. oldal

W

Wiktorija J., 6 éves, Lengyelország, 47. oldal

Mia I. G., 7 éves

Az EU erdői – néhány számadat

Az Európai Unió erdői és egyéb fával borított területei megközelítőleg 180 millió hektárt, az Unió teljes földterületének 40%-át foglalják el. Az elmúlt évtizedekben a fakivágás átlagosan csak nagyjából a kétharmadát tette ki az erdők éves növekedésének, ami azt jelenti, hogy jelentősen nőtt az erdeinkben található famennyiség.

Az Európai Unió erdői jelenleg a világ erdőségeinek 5%-át teszik ki, de az erdős területek az Unióban már több mint hatvan éve folyamatosan terjeszkednek. Ezzel szemben világszinten éppen ellentétes a helyzet: az erdős területek tovább csökkennek, kedvezőtlenül befolyásolva bolygónk éghajlatát és élővilágának változatosságát is.

Az Európai Unión belül Finnországban és Svédországban a legnagyobb az erdős területek aránya: e két országban a földterületnek nagyjából háromnegyedét erdők és egyéb fával borított területek foglalják el. Az egy főre jutó erdős terület aránya magasnak mondható Észtországban és Lettországban is. Az erdővel leggyéribben borított uniós országok Málta, Hollandia, Írország és az Egyesült Királyság.

További információk és statisztikák: www.ec.europa.eu/agriculture/forest/statistics

A fa élete és az emberi élet közötti jelképes hasonlóság minden európai kultúrát megihletett. Összeállításunk az Európai Unió tagállamai által kiválasztott egy-egy verses vagy prózai alkotás révén új nézőpontból mutatja meg ezt a hagyományt. A szövegeket gyermekrajzok illusztrálják, melyek egyedülállóan színesen és rendkívül érzékletesen szemléltetik, milyenek látják a gyerekek az erdőt és az ember szerepét az erdő megóvásában.

M. Franciska, 1. osztály

